

GORIŠKI LETNIK

ZBORNİK GORIŠKEGA MUZEJA

22 / 1995

Zbornik Goriške matice
ob petinsedemdesetletnici ustanovitve

GORIŠKI MUZEJ
NOVA GORICA
1997

Uredniški odbor:

dr. Rajko Bratož, Marija Češčut, Janez Dolenc, Borut Koloini, Andrej Malnič, dr. Branko Marušič (glavni urednik), Inga Brezigar, Nataša Nemeč, mag. Slavica Plahuta (odgovorna urednica), Peter Stres, Drago Svobljak, dr. Peter Štih, Marko Vuk (korektor), Beatrice Žbona-Trkman

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji

Naklada: 800 izvodov

Računalniški stavek in prelom:

MEDIT d.o.o., Notranje Gorice

Tisk: Profima d.o.o.

Sofinancirajo:

Mestna občina Nova Gorica
Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije
Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije

Redakcija zvezka končana 15. 6. 1997

Izdajatelj: Goriški muzej, Kromberk, Grajska 1, 5000 Nova Gorica

Na ovitku: Publikacija ob dvajsetletnici Goriške matice (110)

Na podlagi mnenja Ministrstva za kulturo RS (številka 415-183/92 z dne 26. 2. 1992) se od publikacije plačuje davek od prometa proizvodov v višini 5% po tarifni številki 3 Zakona o prometnem davku (Ur. list RS, številka 4/92).

Uvod

Z dvoletno zamudo prihaja med bralce Goriškega letnika dvaindvajseta številka, posvečana petinsedemdesetletnici ustanovitve slovenske knjižne založbe v Italiji Goriške matice (po l. 1933 *Unione editoriale Goriziana*), ki je delovala do leta 1940. S tematsko številko našega zbornika smo želeli osvetliti zgodovino in dejavnost te, za slovensko narodno manjšino v predvojni Italiji, zelo pomembne ustanove. Založba je v času svojega delovanja izdala preko 170 knjig. Te so izšle v visokih nakladah in so bile namenjene vsem slojem in starostnim stopnjam prebivalstva, zato so prodirale v slovenske družine in pripomogle k ohranjanju slovenskega jezika in narodne zavesti. Goriška matica je s svojimi knjigami imela zelo pomembno mesto v narodnoobrambnem gibanju primorskih Slovencev v Italiji med obema vojnama.

Kljub ohranjeni bogati knjižni dediščini založbe smo pri pripravi monografskega zbornika naleteli na velike težave; nismo našli arhiva založbe in tudi ne avtorjev, ki bi temeljito raziskali njeno zgodovino. Ta je tako posredno razvidna iz objavljenih člankov.

Monografska številka Goriškega letnika, zbornika o Goriški matici, prinaša bibliografijo njenih izdaj (1919-1940). Skupaj s spremnim uvodom jo je napisala bibliotekarka Andreina Jejčič. Marijan Breclj je na podlagi korespondence med Ferdom Kleinmayrjem in Francetom Bevkom opisal uredniško delo pri Goriški matici, dr. Milica Kacin pa je preučila in orisala problematiko Goriške matice na podlagi arhivskih dokumentov Ministrstva za notranje zadeve v rimskem državnem arhivu. Likovno opremo in ilustracije Matičinih knjig obravnava razprava umetnostnega zgodovinarja Marka Vuka, korespondenco med ilustratorjem, slikarjem Milkom Bambičem in urednikom Francetom Bevkom pa članek Marijana Breclja. Zbornik prinaša tudi zelo obsežno razpravo Milene Lavrenčič-Lapajne (*Pogled v Budalov svet. Iz dnevnika slovenskega intelektualca*), ki je nastala na podlagi ohranjenega obsežnega dnevnika dolgoletnega sodelavca Goriške matice, pisatelja Andreja Budala.

S to številko zaključujemo serijo monografskih številk našega zbornika. Še letos bo izšla njegova 24. številka (*Goriški letnik št. 23* je izšel l. 1996), ki bo imela splošen značaj.

Za zamudo in spremenjen vrstni red izdaj Goriškega letnika se našim bralcem iskreno opravičujemo in jih prosimo za razumevanje.

Mag. Slavica Plahuta
direktor Goriškega muzeja

